

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์แนวเนื้อหาและประเมินคุณค่าของบทความเกี่ยวกับเพศศึกษาในอินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ <http://www.clinicrak.com>” ครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. เอกสารเกี่ยวกับเพศศึกษา
2. เอกสารเกี่ยวกับการประเมินคุณค่า และเกณฑ์การประเมินคุณค่าบทความ
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับบทความ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับความหมาย และขอบข่ายของเพศศึกษาดังนี้

สุชาติ โสภประยูร และวรรณิ โสภประยูร (2521. หน้า 164) ได้สรุปความหมายของเพศศึกษาจากผู้รู้จำนวนหนึ่งว่า เพศศึกษาเป็นวิชาที่ว่าด้วยการศึกษาปัญหาชีวิตเกี่ยวกับเรื่องเพศ โดยเน้นถึงความเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศของบุคคลทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ซึ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างบุคลิกภาพและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทั้งสองเพศ

เช่นเดียวกับ พัฒน์ สุจันงค์ (2526. หน้า 113-114) ได้อธิบายโดยสรุปว่า เพศศึกษา คือ วิชาแขนงหนึ่งในทางชีววิทยาเกี่ยวกับเรื่องเพศ มนุษย์สัมพันธ์ ที่ชี้ให้เห็นบทบาทเรื่องเพศที่มีต่อพฤติกรรมของคนในสังคม ตลอดจนรวมถึงการกำเนิดของเด็กหญิงและเด็กชาย ลักษณะเฉพาะของแต่ละเพศ พัฒนาการด้านร่างกายและจิตใจในแต่ละวัย และปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากเรื่องเพศในครอบครัว

นอกจากนี้เพศศึกษายังช่วยให้นักคลมมีการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศ ดังที่ จันทริวิภา ดิลกสัมพันธ์ (2543. หน้า 7) กล่าวโดยสรุปว่า เพศศึกษา คือ กระบวนการทางการศึกษาที่จะช่วยให้นักคลมมีการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศในทุกๆ ด้าน ตั้งแต่การเจริญเติบโต โครงสร้างและหน้าที่ของระบบสืบพันธุ์ พัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม บุคลิกภาพ พฤติกรรมระหว่างเพศ และมนุษยสัมพันธ์อันดีงามที่จะทำให้บุคคลเกิดความรู้อย่างถูกต้อง

ความเข้าใจ เจตคติ ตลอดจนการปฏิบัติตนเกี่ยวกับเรื่องเพศอย่างถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งจะ
ทำให้เกิดความเป็นระเบียบในชีวิตครอบครัวและสังคม

นางลักษณ์ เอมประดิษฐ์ และคณะ (2529. หน้า 1) สรุปว่า เพศศึกษาเป็นกระบวนการ
ศึกษาทั้งระบบในโรงเรียนและนอกโรงเรียน มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย
เป็นการเตรียมให้บุคคลเรียนรู้ความจริงของชีวิตเพื่อให้สามารถปรับตัวตามขั้นตอนของชีวิตได้
อย่างเหมาะสม โดยจะต้องมีความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมที่ถูกต้องในเรื่องเพศ

จากนิยามของเพศศึกษาที่กล่าวมาทั้งหมด อาจสรุปได้ด้วยคำอธิบายของ พันธุ์ศักดิ์
ศุภระฤกษ์ (2545. หน้า 1-2) ที่ว่า เพศศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงต่างๆ
ของร่างกาย ระบบการเจริญพันธุ์ อารมณ์เพศ ความรัก การครองชีวิตคู่ การวางแผนครอบครัว
การคุมกำเนิด การตั้งครรภ์และการมีบุตร ตลอดจนสุขอนามัยของอวัยวะเพศและส่วนอื่นๆ
ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการหรือการตอบสนองต่ออารมณ์ หรือสิ่งเร้าต่างๆ
การจัดการกับอารมณ์ปรารถนา สามารถหาทางออกที่เหมาะสม รวมถึงการพยายามแก้ไข
ความเชื่อผิดๆ หรือข่าวลือทางเพศ และการขจัดความวิตกกังวลในเรื่องเพศ ทั้งนี้เพื่อให้บุคคล
มีพัฒนาการโดยเหมาะสมแก่วัย และอยู่ได้อย่างมีความสุขในสังคม

โดยคำอธิบายดังกล่าว อาจสรุปแนวเนื้อหาของเพศศึกษาเป็น 13 แนว ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ
2. ระบบการเจริญพันธุ์
3. สุขอนามัยของอวัยวะเพศและอวัยวะส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
4. อารมณ์เพศ และความรัก
5. การเรียนรู้วิธีการจัดการหรือตอบสนองต่ออารมณ์ หรือสิ่งเร้าต่างๆ
6. การจัดการอารมณ์ปรารถนา และการหาทางออกที่เหมาะสม
7. การแก้ไขความเชื่อผิดๆ หรือข่าวลือเกี่ยวกับเรื่องเพศ
8. การขจัดความวิตกกังวลเรื่องเพศ
9. การครองชีวิตคู่
10. การวางแผนครอบครัว
11. การคุมกำเนิด
12. การตั้งครรภ์ และการมีบุตร
13. การปฏิบัติตัวให้อยู่ได้อย่างมีความสุขในสังคม

ในด้านขอบข่ายของเพศศึกษานั้น เพศศึกษาเป็นกระบวนการการเรียนรู้ที่มีลักษณะ เป็นสหวิทยาการ คือ ใช้ความรู้จากหลายสาขาวิชามาประกอบกัน ดังที่ นางลักษณ์ เอมประดิษฐ์ และคณะ กล่าวไว้ว่า เพศศึกษาประกอบด้วยความรู้จาก 4 สาขาวิชา หรือ 4 ด้าน (นางลักษณ์ เอมประดิษฐ์ และคณะ, 2529. หน้า 1) คือ ด้านชีววิทยา ด้านการแพทย์และสุขวิทยา ด้านจิตวิทยา รวมถึงด้านสังคมและวัฒนธรรม เช่นเดียวกับที่ จันทรวินิตา ดิลกสัมพันธ์ (2543. หน้า 11) อธิบายว่า เพศศึกษามีขอบข่ายกว้างขวาง เป็นวิชาที่นำหลายสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับ ชีวิตมาประยุกต์เข้าด้วยกัน อย่างน้อย 4 แขนงวิชา คือ

1. ด้านชีววิทยา เป็นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการกำเนิดของชีวิต กายวิภาค และ สรีรวิทยาของร่างกายมนุษย์ในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ ระบบสืบพันธุ์ พัฒนาการทางร่างกาย ของชายและหญิง ได้แก่ การมีหนองครวรา เสียงแตกหัว การมีรอบเดือน การปฏิสนธิ การตั้งครรภ์และการคลอดบุตร
2. ด้านสุขวิทยา เป็นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพทางเพศ ตั้งแต่การดูแลรักษา ความสะอาดของอวัยวะเพศ สุขปฏิบัติเกี่ยวกับอวัยวะเพศ สุขปฏิบัติขณะมีรอบเดือน การสังเกต ความผิดปกติของอวัยวะเพศ การตรวจโลหิตก่อนแต่งงาน
3. ด้านจิตวิทยา เป็นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับจิตใจและอารมณ์ของมนุษย์ เช่น การเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจและอารมณ์เมื่อย่างเข้าสู่วัยรุ่น วัยหนุ่มสาว แรงผลักดันทางเพศ การระบายอารมณ์ทางเพศ เจตคติต่อเพศตรงข้าม ความต้องการทางเพศ ความรัก และความผิดปกติทางจิตใจที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศ
4. ด้านสังคมวิทยา เป็นความรู้เกี่ยวกับการปรับตัวให้เข้ากับบรรทัดฐานของสังคม พัฒนาการทางสังคมเกี่ยวกับเรื่องเพศ ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ การวางตัวต่อ เพศตรงข้าม การเลือกคู่ครอง การแต่งงาน ชีวิตสมรส หรือการปรับตัวเมื่ออยู่เป็นโสด เป็นต้น

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณค่า และเกณฑ์การประเมินคุณค่าบทความ

เกี่ยวกับการประเมินคุณค่าของบทความ มีเอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

การประเมินคุณค่าของบทความเป็นการกระทำเพื่อชี้ให้เห็นส่วนดีและส่วนด้อยของ บทความอย่างมีเหตุผลและมีกระบวนการ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้อ่านพิจารณาอรรถรสและ อรรถประโยชน์จากบทความที่อ่านได้ ดังที่ วิทย์ ศิวะศรียานนท์ และ ชลดา เรื่องรักษลิขิต ได้กล่าวถึงการประเมินคุณค่าของวรรณกรรม โดยเน้นในแนวสุนทรียรส ดังนี้

วิทย์ ศิวะศรียานนท์ (2531. หน้า 134) ได้ให้คำนิยามของการประเมินค่าวรรณกรรมไว้ว่า การประเมินค่า คือ การสามารถวิเคราะห์ความงามและสาเหตุแห่งความงามของนิพนธ์เล่มนั้นๆ ได้

ทำนองเดียวกัน ชลดา เรื่องรักษลิขิต (2541. หน้า 18) อธิบายว่า การประเมินค่าเป็นส่วนหนึ่งของวรรณคดีวิจารณ์ หมายถึง การพิจารณาและอธิบายลักษณะของบทประพันธ์เพื่อชี้ให้เห็นส่วนดีเด่น งดงาม หรือจุดบกพร่องที่แฝงอยู่ ทั้งนี้ ชลดา เรื่องรักษลิขิต เน้นว่าการประเมินคุณค่านั้นจะต้องทำอย่างรอบคอบและมีเหตุผล

ในส่วนของการประเมินคุณค่าของวรรณกรรมโดยทั่วไปนั้น หทัยวรรณ ไชยะกุล (2544. หน้า 79) ให้ความเห็นว่า การประเมินคุณค่าวรรณกรรมเป็นการแสดงให้เห็นจุดเด่นจุดด้อยในงานประพันธ์นั้นๆ อย่างรอบด้าน มีเหตุผล โดยต้องพิจารณาทั้งความเหมาะสมของรูปแบบกับเนื้อหา และคุณค่าที่ผู้อ่านจะได้รับ ซึ่งอาจเป็นคุณค่าทางวรรณศิลป์ คุณค่าทางปัญญา คุณค่าทางสังคมวัฒนธรรม อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกัน พร้อมทั้งสามารถประเมินความงามของภาษาที่ใช้ การเร้าความสนใจของผู้อ่าน รวมถึงกลวิธีการนำเสนอได้ด้วย

การวินิจฉัยและประเมินคุณค่าบทความนั้นเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นโดยปกติ ดังที่วินิตา บำรุงไทย (2545. หน้า 72) ได้กล่าวว่า การวินิจฉัยเพื่อประเมินคุณค่าของบทความที่ได้อ่านเป็นสิ่งที่ผู้อ่านกระทำเสมอๆ โดยเฉพาะในการอ่านเพื่อการศึกษาใช้ประโยชน์จากเรื่องที่อ่านจะต้องมีการประเมินคุณค่าความน่าเชื่อถือ และข้อแนะนำต่างๆ อย่างรอบคอบ

สายทิพย์ นุกูลกิจ (2537. หน้า 257-261) ให้คำแนะนำลำดับขั้นตอนการพิจารณาและการประเมินคุณค่าของบทความว่า ต้องอ่านบทความอย่างน้อย 1-2 ครั้ง เพื่อจับใจความของเรื่อง รู้จุดมุ่งหมายและท่วงทำนองการเขียนแล้วพิจารณาประเภทของบทความ จุดมุ่งหมายของผู้แต่ง รูปแบบของบทความ โดยแยกพิจารณาทีละส่วน คือ ส่วนนำ ส่วนเนื้อเรื่อง และส่วนท้าย นอกจากนี้ยังต้องวิเคราะห์กลวิธีการเขียนโดยดูจากการเรียบเรียง การใช้ภาษา และกลวิธีการเสนอเรื่องให้นำอ่าน รวมถึงการพิจารณาผู้แต่งบทความด้วย

หทัยวรรณ ไชยะกุล (2544. หน้า 80) ได้อธิบายกระบวนการการประเมินคุณค่าของวรรณกรรมในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ก่อนการประเมินค่าวรรณกรรมต้องผ่านกระบวนการวินิจฉัยอย่างละเอียด คือ การอ่านจับใจความ การวิเคราะห์ การตีความ และการวิจารณ์ซึ่งอาจทำไปพร้อมกับการประเมินคุณค่าแบบภววิสัยที่มีหลักเกณฑ์และเหตุผลยึดเนื้อหาสาระของหนังสือเป็นหลัก เน้นจุดมุ่งหมาย คำโครงเรื่อง ขอบเขตของหนังสือ ฯลฯ

ศุภชัย รัตนโกมุท (2537. หน้า 80-84) เสนอขั้นตอนการพิจารณาบทความว่า ผู้อ่านต้องอ่านเก็บความเรื่องก่อนแล้วจึงแยกแยะเนื้อหา วิเคราะห์วัตถุประสงค์ของผู้เขียน กลวิธีในการเขียน โดยแยกพิจารณาทีละส่วน คือ ส่วนนำ และจบเรื่อง

วนิดา บำรุงไทย ได้เสนอเกณฑ์การวิเคราะห์และประเมินคุณค่าของบทความจากผู้รู้ ทั้งของไทยและต่างประเทศ คือ แนวการวิเคราะห์และประเมินคุณค่าบทความของ ตริศิลป์ บุญขจร (วนิดา บำรุงไทย, 2545. หน้า 72 อ้างอิงจาก ตริศิลป์ บุญขจร, 2532. หน้า 721-722) ซึ่งกำหนดให้พิจารณาในประเด็นต่อไปนี้

1. ความถูกต้องชัดเจน
2. ความคิดเห็นแปลกใหม่ เทียงธรรม และสร้างสรรค์
3. วิธีการเขียนที่ดี

นอกจากนี้ วนิดา บำรุงไทย ได้เสนอว่าในการประเมินคุณค่าบทความนั้น จะต้องคำนึงถึงความบรรลุเป้าหมายของบทความเป็นสำคัญ โดยพิจารณาองค์ประกอบที่สไตน์มันและ วิลเลนเสนอไว้ (วนิดา บำรุงไทย, 2545. หน้า 73 อ้างอิงจาก สไตน์มันและวิลเลน, op. cit. P. 2-4) ดังนี้

1. ความรู้
2. ความคิด
3. ความตรงประเด็นเรื่อง
4. ความแจ่มแจ้งชัดเจน
5. น้ำเสียงท่าทีของผู้เขียน

และในฐานะงานเขียนสารคดี นอกเหนือจากคุณสมบัติอื่นๆ บทความที่มีคุณค่าจะต้องมีคุณสมบัติสำคัญ คือ การให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่าน

การศึกษาวิจัยฉบับนี้ ได้ประมวลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นเป็นเกณฑ์ในการประเมินคุณค่าของบทความซึ่งเป็นข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

1. ความแจ่มแจ้งชัดเจน

ในด้านความชัดเจนจะพิจารณาจากจุดมุ่งหมายของการเขียน กล่าวคือ หากบทความแสดงจุดมุ่งหมายของการเขียนอย่างมีเอกภาพ ไม่สับสนวุ่นหรือคลุมเครือ จะถือว่าบทความนั้นมีความชัดเจน ส่วนการพิจารณาในด้านความแจ่มแจ้งจะพิจารณาจากการใช้ภาษา โดยบทความที่มีความแจ่มแจ้งจะต้องมีการใช้คำอย่างถูกต้อง และใช้ประโยคในการสื่อความรู้หรือความคิดได้ตรงตามจุดมุ่งหมายในการเขียนอย่างไม่กำกวม

2. ความตรงประเด็นเรื่อง

บทความที่มีความตรงประเด็นเรื่อง จะสังเกตได้ว่าทุกส่วนของบทความต้องแสดง สาระตงหรือใจความสำคัญของเรื่องไว้อย่างมีเอกภาพ ตรงจุด และมีสัมพันธภาพ คือ ไม่วุ่นวาย สับสน ทำให้ผู้อ่านรับรู้และเข้าใจง่าย

3. น้ำเสียงท่าทีของผู้เขียน

การประเมินคุณค่าด้านน้ำเสียงท่าทีของผู้เขียนนี้ มีความสำคัญที่ควรพิจารณาถึง เนื่องจากบทความที่มีคุณค่าควรมีน้ำเสียงจริงจังและจริงจังต่อเรื่องที่เขียน และมีน้ำเสียงท่าที เป็นมิตรต่อผู้อ่าน

4. การให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่าน

บทความที่มีคุณค่าควรให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่าน อาจโดยเนื้อหาเรื่องราวของ บทความ การใช้ภาษาที่สละสลวย การแสดงออกถึงอารมณ์อันรื่นรมย์ ความมีอารมณ์ขันของ ผู้เขียน อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกัน

5. วิธีการเขียน

ในการวิเคราะห์และประเมินคุณค่าด้านวิธีการเขียน ควรพิจารณาในด้านการมีส่วนร่วม ช่วยให้บทความบรรลุจุดมุ่งหมาย ความเหมาะสมสอดคล้องกับแนวเนื้อหาและประเภทของ บทความ และการมีส่วนร่วมทำให้บทความมีความราบรื่น

สิ่งสำคัญที่ควรคำนึงเสมอ คือ ในการประเมินคุณค่าบทความไม่ว่าจะมีเกณฑ์ การประเมินอย่างไรก็ตามมักจะหลีกเลี่ยงความเป็นอัตวิสัยไม่ได้ กล่าวคือ ต้องอาศัยความนึกคิด ความรู้สึก และความสามารถในการรับรู้ของผู้ประเมินเป็นสำคัญ ดังที่ เจตนา นาควัชระ (2524. หน้า 70-71) กล่าวว่า การประเมินคุณค่าวรรณกรรมเป็นสิ่งที่กระทำได้ยากเพราะก่อนที่จะมี การประเมินคุณค่าได้จะต้องมีการวิจารณ์เกิดขึ้นก่อน และการวิจารณ์นั้นเป็นการถ่ายทอด ความคิดและอารมณ์ส่วนตนด้วยภาษาที่สามารถสื่อความไปยังผู้อื่น ดังนั้นแม้จะทำด้วยวิธี หรือหลักการที่เป็นเหตุเป็นผลก็ต้องใช้อารมณ์ความรู้สึกของผู้วิจารณ์หรือผู้ประเมินเป็นสำคัญ การวิจารณ์และการวิจัยด้านคุณค่าของวรรณกรรมโดยทั่วไป รวมทั้งการศึกษาวิจัยฉบับนี้จึงเป็น เรื่องของอัตวิสัยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

อย่างไรก็ตาม การศึกษาวิจัยฉบับนี้จะตระหนักถึงและไม่ละเลยเรื่องความเป็นธรรมซึ่ง รัญจวน อินทรกำแหง และ ชลธิรา กลัดอยู่ (2516. หน้า 95-96) กล่าวว่าความเป็นธรรมเป็น หัวใจสำคัญที่สุดของการประเมินค่า ดังนั้นก่อนที่จะตีหรือชมวรรณกรรมใดในแง่ใดก็ตาม

ผู้ประเมินควรใคร่ครวญไตร่ตรองอย่างรอบคอบแล้วว่า ได้ให้ความเป็นธรรมแก่วรรณกรรมชิ้นนั้น
อย่างเพียงพอ และควรสำนึกเสมอว่าการวิพากษ์วิจารณ์ หรือประเมินค่าควรดำเนินไปเพื่อ
“การสร้างสรรค์”

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความ

มีเอกสารที่กล่าวถึงบทความในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และเป็นประโยชน์กับการศึกษา
วิจัยครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

ความหมายและลักษณะของบทความ

วนิดา บำรุงไทย (2545. หน้า 65) ได้กล่าวถึงงานเขียนประเภทบทความว่าเป็น
รูปแบบหนึ่งของสารคดีที่มีความแพร่หลายมากที่สุดประเภทหนึ่ง เพราะเป็นข้อเขียนขนาดสั้น
เหมาะแก่ผู้อ่านที่มีเวลาจำกัด สามารถรับสารซึ่งอาจเป็นเรื่องราว ข้อมูลข้อคิดต่างๆ ได้รวดเร็ว
ไม่ต้องเสียเวลาอ่านนานๆ แบบสารคดีขนาดเล่ม ไม่ต้องติดตามอ่านแบบผูกพันระยะยาวใน
นิตยสาร เช่นเดียวกับในด้านของผู้เขียนที่สามารถส่งสารสื่อความตามต้องการได้อย่างกะทัดรัด
ชัดเจน ใช้เวลาในการเขียนน้อย นอกจากนั้นบทความยังเป็นงานเขียนที่สามารถใช้เสนอเนื้อหา
ได้ครอบคลุมสารคดีทุกประเภท จึงเป็นงานเขียนที่เป็นที่ต้องการอย่างมากในสื่อต่างๆ ทุกชนิด

อวยพร พานิช และคณะ (2544. หน้า 219) ได้กล่าวถึงความหมายของบทความ
โดยสรุปว่า บทความ คือ ความเรียงร้อยแก้วหรือข้อเขียนที่ประกอบด้วยความรู้และความคิดเห็น
บทความไม่ใช่เรียงความและไม่ใช่ข่าว แต่เป็นความเรียงที่มีพื้นฐานจากข้อเท็จจริง มิใช่เรื่อง
เพื่อฝันหรือเขียนขึ้นจากจินตนาการ แต่มีเนื้อหาที่เป็นความรู้ ความจริง ประกอบด้วย
ความคิดเห็นของผู้เขียน

กุลลาบ มัลลิกะมาส (2529. หน้า 175) ได้กล่าวไว้ว่า บทความจัดเป็นสารคดี
ประเภทหนึ่งซึ่งหมายถึงบทความในหนังสือพิมพ์ เช่น บทบรรณาธิการ หรือบทความที่มุ่งให้
ความรู้ความคิดตามหลักฐานที่เป็นจริง

จากคำนิยามที่กล่าวมาทั้งหมด อาจสรุปได้ด้วยคำนิยามของ สิริวรรณ นันทจันทุล
(2543. หน้า 124) ว่า บทความ คือ ความเรียงประเภทหนึ่งซึ่งมีจุดประสงค์หลายลักษณะ เช่น
เพื่อสร้างความรู้ เสนอข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ตั้งข้อสังเกต วิเคราะห์วิจารณ์ หรือประเมินค่า
เรื่องใดเรื่องหนึ่ง

ลักษณะดังกล่าวคล้ายคลึงกับลักษณะของบทความตามแนวคิดของ สิทธา
พินิจภูวดลและคณะ (2514. หน้า 124-125) ที่ได้กล่าวถึงลักษณะของบทความไว้โดยสรุป

ความว่า บทความที่ดีต้องน่าสนใจ มีขนาดกะทัดรัด ใช้ภาษาสั้นๆ เข้าใจง่ายแต่ถูกต้องตามลักษณะภาษาไทยที่ดี โดยเรื่องที่น่ามาเขียนต้องมีสาระแก่นสารและหลักฐานข้อเท็จจริงที่พิสูจน์ได้ สำหรับตัวผู้เขียนเองก็ควรเข้าใจเรื่องที่เขาเขียนอย่างชัดเจน และต้องแสดงข้อคิดเห็น การขบปัญหา รวมทั้งหาทางออกทางแก้ไขเอาไว้ด้วย เป็นทำนองเดียวกับแนวคิดที่ ปาริชาต มธุรสเลิศสกุล (2542. หน้า 75-76) ได้เสนอไว้ โดยสรุปว่า บทความควรเสนอเรื่องราวที่ผู้อ่านกำลังสนใจ โดยเรื่องราวที่น่ามาเขียนต้องเป็นเรื่องจริง มีหลักฐานที่น่าเชื่อถือ มีสาระประโยชน์แก่ผู้อ่าน และเนื้อหาสาระนั้นต้องเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เสนอแนวคิดที่แปลกใหม่สร้างสรรค์ น่าสนใจ ให้ความเพลิดเพลิน ก่อให้เกิดภูมิปัญญาแก่ผู้อ่าน ชวนอ่าน มีกลวิธีการนำเสนอที่สร้างความสนใจ ใช้ภาษาและท่วงทำนองเขียนที่โดดเด่น สามารถโน้มน้าวใจผู้อ่านได้

นอกจากนี้ ฉัตรภา บุนนาค (2544. หน้า 18) ได้อธิบายลักษณะของบทความไว้สรุปความว่า บทความเป็นงานเขียนที่น่าเสนอเรื่องราวที่กำลังอยู่ในความสนใจ มีสาระแก่นสาร ชวนคิด ชวนอ่าน อ่านแล้วได้ความคิดเพิ่มเติม ทำให้เพลิดเพลิน โดยทั้งเนื้อหาสาระและวิธีเขียนเหมาะสมกับผู้อ่านที่มีการศึกษา และต้องมีทักษะ ข้อคิดเห็น ข้อวินิจฉัยของผู้เขียนแทรกอยู่ด้วย

บทความเป็นงานเขียนร้อยแก้วที่มีโครงสร้างที่นิยมยอมรับเป็น 3 ส่วน คือ คำนำ เนื้อเรื่อง และบทสรุป ซึ่งแต่ละส่วนมีลักษณะดังต่อไปนี้

บทนำหรือความนำ

ในการเขียนบทนำหรือความนำซึ่งเป็นส่วนต้นของข้อเขียนที่เกริ่นให้ผู้อ่านทราบสาระที่น่าสนใจหรือแนวคิดสำคัญของเรื่องนั้น วนิตา บำรุงไทย เสนอว่า บทนำที่ดีควรมีความสดใส มีชีวิตชีวา ทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่าการเขียนนั้นน่าสนใจ ในการเขียนบทนำต้องทำอย่างประณีต โดยมีจุดประสงค์ในการนำเสนอ ดังนี้ (วนิตา บำรุงไทย, 2545. หน้า 42-43)

1. เป็นการนำผู้อ่านเข้าสู่เรื่อง ด้วยการแจ้ง บอกกล่าว หรือชักนำ ชี้ชวนให้ผู้อ่านทราบสาระสำคัญของเรื่อง ดังนั้นผู้เขียนต้องมีจุดมุ่งหมายในการเขียนที่ชัดเจน
2. 惹ให้ผู้อ่านเกิดความสนใจใคร่ติดตามเรื่อง กล่าวคือ บทนำที่ดีควรสร้างความสนใจให้ผู้อ่านอยากติดตามเรื่องต่อไป ทั้งนี้ต้องไม่ใช้วิธีการเขียนที่มุ่งให้ผู้อ่านตื่นเต้น ตื่นตัวด้วยการเขียนแบบคลุมเครือ การเขียนแบบมีเงื่อนงำหรือเกินจริง เพราะการเขียนแบบคลุมเครือจะทำให้ผู้อ่านเลิกสนใจทันทีที่รู้ประเด็นเรื่อง การเขียนแบบมีเงื่อนงำจะทำให้ข้อเขียนเยิ่นเย้อ น่ารำคาญ และการเขียนแบบเกินจริงจะทำให้ผู้อ่านหลงประเด็น จับสาระหรือประเด็นความสำคัญของเรื่องผิดจากความเป็นจริง

บทนำที่ดีควรเร้าความสนใจด้วยสาระที่น่าสนใจของเรื่อง ชักนำให้ผู้อ่านรู้สึกว่าคุณเขียนนั้นมีบางสิ่งที่น่าสนใจหรือมีแนวคิดที่น่าสนใจ นอกจากนี้บทนำไม่ควรมีความยาวมาก บทนำที่สั้นๆ จะน่าสนใจมากกว่าบทนำที่ยืดยาวอ้อมค้อมวุ่นวาย

ในการเขียนบทนำอาจทำได้หลายวิธีตามแต่ศิลปะเฉพาะตัวของผู้เขียน ซึ่ง วนิดา บำรุงไทย (2545. หน้า 43-44) เสนอแนวการเขียนบทนำซึ่งถือเป็นกลยุทธ์ที่ดี ดังนี้

1. บอกประโยชน์ที่ผู้อ่านจะได้รับจากสาระของเรื่อง
2. นำด้วยเรื่องขบขัน
3. นำด้วยวาทะที่เร้าใจ
4. นำด้วยการกล่าวถึงความสำคัญ ความศรัทธา หรือความรู้สึกร่วมกัน หรือใช้กลวิธีของ เจือ สตะเวทิน (วนิดา บำรุงไทย, 2545. หน้า 44-46 อ้างอิงจาก เจือ สตะเวทิน, มปป. หน้า 127-132) ดังนี้

1. นำเรื่องแบบสรุปความสำคัญ
2. นำเรื่องด้วยเนื้อความที่กระทบใจ (Punch Lead)
3. ความน่าที่เป็นข่าว
4. ความน่าที่บอกเจตนา
5. ความน่าที่เป็นคำถาม
6. ความน่าที่เป็นการพรรณนาลักษณะ
7. ความน่าที่เป็นสุภาชิต บทกวี หรือ วาทะคำคม
8. ความน่าที่เป็นเหตุการณ์สำคัญของเรื่อง
9. ความน่าที่เป็นเรื่องเล่า
10. ความน่าที่ตรงกันข้าม
11. ความน่าที่อ้างอิงภูมิหลัง
12. ความน่าที่แสดงสีสัน
13. ความน่าด้วยเรื่อง หรือเหตุการณ์แปลกประหลาด

นอกจากนี้ วนิดา บำรุงไทย (2545. หน้า 46-49) อธิบายลักษณะที่ไม่ควรใช้ในการเขียนบทนำ เนื่องจากมีจุดอ่อนบางประการที่จะทำให้ความน่าสนใจ ดังนี้

1. การเปิดเรื่องด้วยความอเนกประสงค์
2. การเปิดเรื่องด้วยความรู้ หรือสาระอันเป็นสามัญธรรมดา
3. การเปิดเรื่องด้วยการย้า หรืออิงชื่อเรื่อง

4. การเปิดเรื่องแบบย้าความตกลงใจของผู้เขียน
5. การเปิดเรื่องด้วยการออกตัว ขอโทษ ถ่อมตัว
6. การเปิดบทหน้าที่เป็นสองนัยยะ
7. การเปิดเรื่องแบบให้คำจำกัดความ

และอีก 2 ลักษณะที่จัดเป็นลักษณะที่ไม่ควรใช้เช่นเดียวกัน แต่ไม่ถึงกับห้ามใช้เลยทีเดียว เพราะมีข้อดีอยู่บ้าง จัดเป็นการเขียนบทหน้าที่ควรใช้ด้วยความระมัดระวังและต้องแน่ใจว่ามีประสิทธิภาพในการสร้างความสนใจผู้อ่าน คือ

8. การเปิดเรื่องโดยอ้างคำพูด คำคม วาทะของผู้อื่น
9. การเปิดเรื่องด้วยการตั้งคำถาม

เนื้อเรื่องหรือตัวเรื่อง

เนื้อเรื่องหรือตัวเรื่องเป็นส่วนที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ ประกอบด้วยประเด็นสำคัญและรายละเอียดที่สนับสนุนที่เรียกว่า พลความ มีหลักสำคัญในการนำเสนอ ดังที่ วนิตา บำรุงไทย (2545. หน้า 52-57) กล่าวไว้ว่า

เมื่อผู้เขียนกำหนดโครงเรื่องที่ชัดเจนแล้ว ให้คำนึงถึงหลักสำคัญเกี่ยวกับเนื้อเรื่องดังนี้

1. สัดส่วนของเนื้อความ ในการนำเสนอเรื่องผู้เขียนต้องกำหนดสัดส่วนของเนื้อความให้เหมาะสม โดยให้เนื้อที่มากกับหัวข้อสำคัญ และให้เนื้อที่เพียงพอสมควรกับหัวข้อที่มีความสำคัญน้อย
2. การจัดลำดับความ ในด้านการจัดลำดับความใช้แนวทางการจัดเนื้อหาของบทความทางวิชาการซึ่งเป็นเช่นเดียวกับการเขียนบทความทั่วไปและสารคดีอื่นๆ ดังที่ ประภาวดี สืบสนธิ์ เสนอไว้ (วณิตา บำรุงไทย, 2545. หน้า 52-53 อ้างอิงจาก ประภาวดี สืบสนธิ์, 2523. หน้า 933-934) คือ เสนอเนื้อหาตามลำดับเวลา เสนอเนื้อหาตามลำดับความสำคัญ เสนอเนื้อหาโดยสร้างประเด็น ซึ่งอาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าเป็นการเสนอเป็นกลุ่มความคิดหรือกลุ่มเรื่อง
3. การเขียนเนื้อเรื่องให้น่าสนใจ ในด้านนี้ มาลี บุญศิริพันธ์ ได้แนะนำและให้หลักการเสนอเรื่องของงานเขียนสารคดีให้น่าสนใจ (วณิตา บำรุงไทย, 2545. หน้า 55-56 อ้างอิงจาก มาลี บุญศิริพันธ์, 2535. หน้า 55-58) ดังนี้
 - 3.1 เนื้อหาที่มีความสมบูรณ์ ครอบคลุมประเด็นสำคัญและสนองจุดประสงค์ที่กำหนดไว้
 - 3.2 การจัดเรื่องชัดเจน มีประเด็นหลักเพียงประเด็นเดียว

3.3 การพรรณนารายละเอียดต้องมีศิลปะในการเขียน มีความช่างสังเกต มีความรู้ความเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์

3.4 การแทรกคำพูดที่น่าสนใจของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทำให้เนื้อหา มีความหลากหลาย และอาจให้ความชัดเจนในเนื้อหา แนวคิดบางประการของเรื่อง

3.5 การเสริมเกร็ดที่น่าสนใจ เช่น อารมณ์ขัน สาระเล็กๆ น้อยๆ นิทาน นิยาย หรืออากัปกิริยาของบุคคลในเหตุการณ์ต่างๆ

4. การอ้างอิง ในเรื่องนี้ มาลี บุญศิริพันธ์ กล่าวว่าการอ้างอิงแหล่งข้อมูล ในการเขียนสารคดีมักไม่นิยมใช้เชิงอรรถแบบงานเขียนวิชาการ แต่จะใช้ระบุลงในเนื้อหา (วนิดา บำรุงไทย, 2545. หน้า 56 อ้างอิงจาก มาลี บุญศิริพันธ์, 2535. หน้า 27) วนิดา บำรุงไทย (2545. หน้า 56) มีความเห็นว่า การระบุลงในเนื้อหานั้นรุ่งรัง ดังนั้นหากไม่จำเป็นต้องอ้างอิง แหล่งข้อมูลจริงจึงอาจเลือกแสดงข้อมูลบางส่วนอย่างง่ายๆ แต่ถ้าต้องการแจ้งแหล่งข้อมูล โดยละเอียด การแจ้งในเชิงอรรถน่าจะเหมาะสมกว่า

5. ภาพประกอบ ภาพประกอบในสารคดีนอกจากจะช่วยให้สารคดีนั้นๆ มีความสวยงาม น่าอ่าน ยังช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อความได้ชัดเจนขึ้นด้วย ดังนั้นเพื่อให้การใช้ ภาพประกอบบรรลุผล คลิทการ์ด แนะนำว่า (วนิดา บำรุงไทย, 2545. หน้า 57 อ้างอิงจาก เอส. เอ. คลิทการ์ด, 2528. หน้า 58) การใช้ภาพประกอบต้องสอดคล้องกับระดับประสบการณ์ ทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ รวมทั้งเหมาะสมกับอายุและวุฒิภาวะของผู้อ่าน

6. การปราศรัยกับผู้อ่าน ในการกล่าวถึงตนเองหรือผู้อ่าน คลิทการ์ดมีความเห็นว่า (วนิดา บำรุงไทย, 2545. หน้า 57 อ้างอิงจาก เอส. เอ. คลิทการ์ด, 2528. หน้า 66-67) ควร หลีกเลี่ยงการเรียกตนเองและผู้อ่านจะเหมาะสมกว่า แต่ถ้าจำเป็นควรใช้คำง่ายๆ เช่น "ข้าพเจ้า" กับ "ท่าน" แทน

บทสรุป

บทสรุปเป็นส่วนปิดท้ายของข้อเขียน การจบเรื่องที่ดีจะสร้างความประทับใจแก่ผู้อ่าน ดังที่ วนิดา บำรุงไทย (2545. หน้า 57-58) อธิบายว่า บทสรุปควรมีลักษณะดังนี้

1. เป็นข้อความเฉพาะที่สืบเนื่องหรือสัมพันธ์กับประเด็นสำคัญของเรื่อง อันเป็นการเน้นย้ำสาระสำคัญ ความน่าสนใจของเรื่อง
2. บทสรุปควรสั้นกะทัดรัด เพราะจะสร้างความประทับใจและเร้าอารมณ์ได้ดีกว่า บทสรุปยาวๆ
3. บทสรุปที่สมบูรณ์ต้องมีกระแสเสียงที่บ่งบอกว่างานเขียนนั้นๆ จบลงแล้ว

นอกจากนี้ มาลี บุญศิริพันธ์ ได้เสนอแนวการจบแบบต่างๆ (วนิดา บำรุงไทย, 2545. หน้า 59 อ้างอิงจาก มาลี บุญศิริพันธ์, 2535. หน้า 58-60) คือ จบแบบสรุปความ จบแบบคาดไม่ถึง จบแบบคลี่คลายประเด็น หรือจบแบบให้คิดต่อ

คุณลักษณะที่ดีของงานเขียน

วนิดา บำรุงไทย (2545. หน้า 25-27) กล่าวถึงคุณลักษณะที่ดีของงานเขียนว่า ข้อเขียนที่มุ่งสื่อสารข้อความข้อมูลอย่างใดอย่างหนึ่งนั้น ตั้งแต่ข้อความแต่ละประโยค ย่อหน้า แต่ละย่อหน้า ข้อความแต่ละตอน ตลอดจนเรื่องทั้งเรื่องต้องประกอบด้วยคุณลักษณะสำคัญ คือ ความเป็นเอกภาพ (Unity) สัมพันธภาพ (Coherence) สารัตถภาพ (Emphasis) สัมบูรณ์ภาพ (Completeness) และสุนทรีย์ภาพ (Esthetics) จึงจะเป็นข้อเขียนที่ดี สามารถสื่อความหมายตามที่ผู้เขียนต้องการได้อย่างสมบูรณ์

1. เอกภาพ (Unity)

เอกภาพ หมายถึง ลักษณะหรือภาวะที่เป็นอันหนึ่งอันเดียว ข้อเขียนที่ดีต้องมีเอกภาพ คือ ข้อเขียนนั้นมุ่งบอกใจความสำคัญอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยทุกประโยคทุกข้อความ ต้องมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันเป็นเรื่องราวอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงใจความเดียว ข้อเขียนที่ขาดเอกภาพจะมีส่วนของข้อความที่ออกนอกใจความสำคัญที่มักเรียกว่า “ออกนอกเรื่อง” ทำให้ข้อความขาดความชัดเจน

2. สัมพันธภาพ (Coherence)

สัมพันธภาพ คือ ความเชื่อมโยงหรือเกี่ยวเนื่องกันของข้อความ ข้อเขียนที่ดีจะต้องประกอบด้วยข้อความที่มีความเชื่อมโยงต่อเนื่องกัน ซึ่งโดยปกติข้อความที่มีเอกภาพมักมีความเชื่อมโยงของเนื้อหาเป็นอัตโนมัติ และประโยคที่ขาดเอกภาพจะทำให้ข้อความขาดสัมพันธภาพ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าสัมพันธภาพขึ้นอยู่กับลักษณะความมีเอกภาพเป็นสำคัญ นอกจากนี้ การใช้คำเชื่อมที่เหมาะสมจะช่วยเน้นให้ข้อเขียนมีสัมพันธภาพที่โดดเด่นชัดเจนขึ้น ตรงกันข้ามหากใช้คำเชื่อมกับข้อความที่ขาดเอกภาพหรือไม่มีสัมพันธภาพก็ไม่อาจทำให้ข้อความมีสัมพันธภาพขึ้นได้ และอาจทำให้ผู้อ่านสงสัยได้ว่าข้อความนั้นๆ มีความเกี่ยวข้องกันอย่างไร

3. สารัตถภาพ (Emphasis)

สารัตถภาพ คือ ความชัดเจนเด่นชัดของสาระหรือเนื้อความสำคัญ ข้อเขียนที่ดีจะต้องเสนอเนื้อความสำคัญให้ชัดเจน หนักแน่น ซึ่งความมีเอกภาพนั้นเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้

ข้อเขียนมีสารัตถภาพ นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับข้อกำหนดสัดส่วนของข้อเขียนที่เหมาะสม คือ มีการแสดงเนื้อความสำคัญมากกว่าส่วนที่เป็นพลความ

4. สัมบูรณ์ภาพ (Completeness)

สัมบูรณ์ภาพ คือ ความครบถ้วนสมบูรณ์ของเนื้อหาสาระ มีความครอบคลุมใจความสำคัญที่ต้องการนำเสนอโดยไม่ขาดตกบกพร่อง

5. สุนทรียภาพ (Esthetics)

สุนทรียภาพเป็นคุณสมบัติด้านความสละสลวย ความงดงามไพเราะของถ้อยคำ กลวิธีการใช้ภาษาอย่างมีสุนทรียภาพจะทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพ อารมณ์และความรู้สึกคล้อยตามได้ง่ายขึ้น แม้ในข้อเขียนที่มุ่งเสนอสาระที่เป็นข้อมูลข้อเท็จจริง การใช้เหตุและผลโดยทั่วๆ ไปที่ไม่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกนึกเห็น ภาพหรืออารมณ์ ภาษาที่ราบรื่นสละสลวยยังช่วยให้ข้อความน่าอ่าน น่าสนใจ และน่าจดจำ

ข้อเขียนที่มีสุนทรียภาพมักจะมีการใช้คำและการลำดับความของประโยคอย่างสละสลวย ซึ่งจะช่วยให้ข้อเขียนน่าอ่าน น่าสนใจ และอาจโน้มน้าวให้คล้อยตามความคิดเห็นหรือข้อเรียกร้อง ข้อเสนอแนะของงานเขียน ซึ่งอาจทำได้โดยกลวิธีต่างๆ ดังนี้

5.1 การสร้างสัมผัสคล้องจอง

5.2 การเล่นเสียงของคำ

5.3 การซ้ำคำ

5.4 การใช้โวหารภาพพจน์แบบต่างๆ

5.5 การสร้างสมดุลของเสียง คือ การสร้างประโยคที่มีเสียงของคำเท่ากัน ในประโยคที่มีความเป็นคู่เทียบเคียง ทำให้เสียงราบรื่นและจดจำง่าย ซึ่งสุภาสิต คำพังเพย และสำนวนไทยมักใช้วิธีนี้ เช่น รักดีหามจิว รักชั่วหามเส้า หรือในการเขียนทั่วไป เช่น เมื่อไม่มีสิ่งที่เราชอบ ก็จงชอบสิ่งที่มี เป็นต้น

การใช้ภาษา

การใช้ภาษาเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้บทความหรือข้อเขียนมีความดีหรือด้อย น่าสนใจหรือไม่ น่าสนใจ บทความที่ดีจึงควรประกอบด้วยภาษาที่ดี ดังคำแนะนำของผู้รู้ สรุปได้ดังนี้

วนิดา บำรุงไทย (2545. หน้า 31-33) เสนอว่า การใช้ภาษาที่ดีมีลักษณะดังนี้

1. การเว้นวรรคตอนที่ถูกต้องเหมาะสม ผู้เขียนควรระมัดระวังการเว้นวรรคตอนให้ถูกต้องเหมาะสม โดยทั่วไปเมื่อข้อความจบหนึ่งประโยคจึงเว้นวรรค และข้อความประโยค

เดียวกันจะติดกันไป การเว้นวรรคผิดอาจทำให้ความหมายของข้อความผิดเพี้ยน ทำให้ผู้อ่านจับใจความยากหรือรำคาญใจเพราะข้อความขาดเป็นช่วงๆ

2. ใช้ประโยคให้ถูกหลักไวยากรณ์ กล่าวคือ มีส่วนของประโยค คือ ภาค ประธาน ภาคแสดง ภาคกรรม และบทขยายครบถ้วน เรียงลำดับคำ ตลอดจนสะกดการันต์ถูกต้อง ใช้ประโยคที่ไม่ยืดยาวหรือซับซ้อนเกินไป และคำนึงถึงคุณลักษณะสำคัญ ได้แก่ ความมีเอกภาพ สัมพันธภาพ และสาร์ตภาพที่ทำให้ประโยคแจ่มแจ้งชัดเจน

3. มีระดับของภาษาสม่ำเสมอเป็นระดับเดียวกัน หมายถึง การใช้ภาษาในประโยคอย่างไม่ลึกลับ เช่น ไม่ใช้คำภาษาปากในภาษาที่ต้องการความเป็นแบบแผน หรือกึ่งแบบแผน

4. การเลือกใช้คำเหมาะสม

การเลือกสรรคำมาใช้เป็นหัวใจของการเขียน เพราะถ้าใช้คำไม่ถูกต้องเหมาะสม ประโยคจะไม่สามารถสื่อความได้ตามที่ผู้เขียนต้องการ ดังที่ เปลื้อง ณ นคร กล่าวไว้ (วนิดา บำรุงไทย, 2545. หน้า 34-35 อ้างอิงจาก เปลื้อง ณ นคร, 2518. หน้า 131-181) นักเขียนต้องมีคำสะสมมากๆ เพื่อจะเลือกนำมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยหลักเกณฑ์การใช้คำ ดังนี้

4.1 ใช้คำที่มีความหมายตรงตามต้องการ เพื่อให้สามารถสื่อความได้ถูกต้องตามที่ผู้เขียนตั้งใจ

4.2 ใช้คำที่มีความหมายเป็นที่เข้าใจโดยทั่วไป ไม่ควรใช้ศัพท์ยาก ศัพท์พื้นสมัย ศัพท์เฉพาะวิชาการ หรือศัพท์ภาษาต่างประเทศที่มีได้ใช้กันอย่างแพร่หลาย

4.3 ใช้คำโดยประหยัด เพราะโดยทั่วไปการใช้คำหรือประโยคที่ยืดยาวมักทำให้ผู้อ่านจับใจความได้ยาก การใช้คำอย่างประหยัดนี้อาจทำได้โดยหลีกเลี่ยงการใช้คำซ้ำซ้อนที่ไม่ทำให้เกิดความงอกเงยทางความหมายหรืออารมณ์ความรู้สึก และหลีกเลี่ยงการใช้คำซึ่งไม่ตั้งใจที่จะให้ความหมายจริงจัง แต่ใช้เพราะเป็นคำหรือความที่ใช้กันจนเคยชิน เช่น “บทความเรื่องนี้คงจะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านบ้างไม่มากก็น้อย” เป็นต้น นอกจากนี้ยังควรหลีกเลี่ยงการใช้คำภาษาต่างประเทศ เพราะการนำคำจากภาษาต่างประเทศมาใช้อย่างลุ่มๆ ดอนๆ อาจเป็นปัญหาในการสื่อความหมาย ดังนั้นหากมีคำไทยใช้สื่อความหมายได้ดีพอสมควร ก็ควรเลือกใช้คำไทยเพื่อความราบรื่นสละสลวย และเพื่อประโยชน์ในการสื่อสาร ดังกล่าวแล้ว

งานวิจัยเกี่ยวกับบทความ

การศึกษาวิจัยงานเขียนประเภทบทความยังมีไม่มากนัก และยังไม่มีการศึกษาวิจัยบทความที่เสนอเรื่องเพศศึกษา มีเพียงงานวิจัยบทความเชิงสาระที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องอื่นๆ เช่น การศึกษา เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง ศาสนา ภาษาและวรรณคดี ดังต่อไปนี้

วาสนา รัตนมิ่ง (2534) ได้วิเคราะห์บทความของเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี ในหลายด้าน คือ ศึกษาแนวคิดต่างๆ ของผู้แต่งและกลวิธีการเขียน โดยวิเคราะห์ตามองค์ประกอบของบทความ คือ การตั้งชื่อ การเขียนความนำ วิธีการนำเสนอเนื้อเรื่อง วิธีสรุป และระดับภาษาที่ใช้ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ในด้านแนวคิดเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรีได้แสดงแนวคิดทั้งทางด้านการศึกษาและด้านเศรษฐกิจ ใช้กลวิธีตั้งชื่อบทความตามความสำคัญของเรื่องมากที่สุด การเขียนคำนำส่วนใหญ่ขึ้นต้นด้วยการบอกจุดมุ่งหมายของการเขียน การนำเสนอเนื้อเรื่องใช้วิธีการบรรยายมากที่สุด และใช้วิธีสรุปใจความสำคัญของเรื่องเขียนบทสรุปเป็นส่วนใหญ่ ในด้านการใช้ภาษามีการใช้ระดับภาษาทั้งที่เป็นแบบแผนและไม่เป็นแบบแผน

งานศึกษาวิจัยบทความอีกเรื่องหนึ่ง คือ “การศึกษาระชาชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ประเภทบทความในหนังสือพิมพ์” ของ จันทิมา ศรีทองอินทร์ (2542) ได้ศึกษาวเคราะห์แนวเนื้อหาและกลวิธีการประพันธ์ ทั้งกลวิธีการเปิดเรื่อง การเสนอเรื่อง การปิดเรื่อง การตั้งชื่อเรื่อง รวมถึงด้านการใช้ภาษา คือ การใช้คำ การใช้ประโยค และการใช้ภาษาภาพพจน์จากบทความพระราชนิพนธ์สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวในหนังสือพิมพ์จำนวน 180 บทความ ผลการศึกษาพบว่า แนวเนื้อหา มี 6 ด้าน คือ การทหารการสงคราม การเมืองการปกครอง ศาสนา ภาษาและวรรณคดี สังคม และอื่นๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเหตุการณ์เรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคมและกำลังเป็นที่สนใจในขณะนั้น พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงนำมาเสนอในรูปแบบบทความประกอบความคิดเห็น ด้านกลวิธีการประพันธ์ ทรงใช้กลวิธีการเปิดเรื่องเพื่อมุ่งสร้างความสนใจแก่ผู้อ่านหลายวิธี คือ การเปิดเรื่องด้วยข่าว การเปิดเรื่องอย่างตรงไปตรงมา การเปิดเรื่องด้วยจดหมาย และการเปิดเรื่องด้วยคำถาม ในการเสนอเรื่อง ทรงใช้กลวิธีการอธิบายมากที่สุด นอกจากนี้ทรงใช้การโต้แย้ง บรรยาย พรรณนา และยังทรงใช้วิธีการอื่นๆ ที่น่าสนใจอีก เช่น การแปลข้อความข่าวสารเสริมความ ในด้านกลวิธีการปิดเรื่อง ทรงใช้การชักชวนให้ปฏิบัติตามมากที่สุด และการตั้งชื่อเรื่องที่พบมากที่สุด คือ การตั้งชื่อเรื่องให้ตรงกับเรื่องที่เสนอ ด้านการใช้ภาษา ทรงเลือกคำมาใช้ได้เหมาะสมตรงตามพระราชประสงค์ เช่น การใช้คำเหมาะสมกับสถานการณ์ การใช้คำตรงไปตรงมา การใช้คำซ้ำ คำซ้อน และการใช้ศัพท์บัญญัติ ด้านการใช้ประโยค ทรงใช้ประโยค

ความซ้อนและประโยคความรวมมากกว่าประโยคความเดียว และยังทรงใช้ประโยคที่มี การเรียบเรียงอย่างมีศิลปะ เช่น ประโยคสรูปความ ประโยคขนานความ และประโยค เปรียบเทียบ ด้านการใช้ภาษาภาพพจน์ ทรงใช้ภาพพจน์ 8 ชนิด ได้แก่ อุปมา อุปลักษณะ สัญลักษณ์ คำถามเชิงวาทศิลป์ การแฝงนัยด้วยถ้อยคำ แนวเทียบ บุคลาธิษฐาน และอติพจน์

ธีรนุช โชคสุวณิช (2543) ได้ศึกษาวิเคราะห์ภาษาของบทความแสดงความคิดเห็น ในหนังสือพิมพ์ไทย พ.ศ. 2536-2540 ซึ่งการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบ องค์ประกอบ สีสลาภาษา และกลวิธีการแสดงความคิดเห็นของบทความแสดงความคิดเห็น โดยให้ข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ไทย 6 ฉบับ คือ ไทยรัฐ เดลินิวส์ สยามรัฐ มติชน สยามโพสต์ และกรุงเทพธุรกิจ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536-2540 ผลการศึกษาพบว่า บทความแสดงความคิดเห็น ในหนังสือพิมพ์ไทยมี 2 รูปแบบ คือ บทบรรณาธิการและบทความประจำ มีองค์ประกอบทั้ง แบบองค์ประกอบ 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนนำ และเนื้อเรื่อง และแบบองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนนำ เนื้อเรื่อง และส่วนสรุป มีลีลาการแสดงความคิดเห็นตามวัตถุประสงค์ร่วมกัน เป็นการแสดงความคิดเห็นทั้งแบบเสนอแนะ คัดค้าน ได้แย้ง ดักเตือน สนับสนุน หรือยกย่อง สรรเสริญ บทความแสดงความคิดเห็นทั้งรูปแบบบทบรรณาธิการและบทความประจำมีลีลา ร่วมกันและลีลาเฉพาะ กล่าวคือ ลีลา ร่วม ได้แก่ รูปแบบการนำเสนอ องค์ประกอบของบทความ ประเภทการแสดงความคิดเห็น และกลวิธีการแสดงความคิดเห็น แต่มีลีลาการใช้ภาษาที่ แตกต่างกันในด้านการใช้คำ ประโยค และย่อหน้า โดยลีลาภาษาของบทบรรณาธิการมี ลักษณะเป็นทางการ ใช้ภาษาเขียน ทำให้เกิดความจริงจังน่าเชื่อถือ และทำให้ผู้อ่านคล้อยตาม เพราะบทบรรณาธิการเป็นบทความแสดงความคิดเห็นที่เขียนในนามหนังสือพิมพ์ทั้งฉบับ ในขณะที่ลีลาการใช้ภาษาของบทความประจำเป็นลีลาที่ไม่เป็นทางการ มีลักษณะเป็นภาษาพูด เพื่อให้เกิดความใกล้ชิดเป็นกันเองเสมือนผู้เขียนกำลังพูดคุยกับผู้อ่าน เพื่อชักจูงให้คล้อยตาม ความคิดเห็นของผู้เขียนในที่สุด

ในด้านการวิเคราะห์บทความเชิงวิชาการมีผู้ศึกษาวิจัย 1 เรื่อง คือ วิเคราะห์บทความ จากหนังสือ "วิพากษ์การใช้ภาษาไทย" ของปรีชา ช้างขวัญยืน โดย ยินดี สุวรรณลอยล่อง (2543) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาวิเคราะห์ศิลปะการใช้ภาษาและกลวิธีการเขียน ตลอดจน แนวคิดของบทความชุดนี้ ผลการศึกษาพบว่า ด้านการใช้ภาษา มีการใช้ประโยคในลักษณะ ต่างๆ ทั้งประโยคขัดความ ประโยคสรูปความ ประโยคซ้ำความ และประโยคถ่วงความ โดยใช้ ประโยคขัดความมากที่สุด ทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องได้ชัดเจน ด้านการใช้โวหาร ส่วนมากจะใช้

บรรยายโวหารและพรรณนาโวหาร และใช้กลวิธีการเขียนที่สามารถสร้างความสนใจของผู้อ่าน
ทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องและได้รับความเพลิดเพลิน

กล่าวโดยรวม การศึกษาวิจัยบทความจะใช้แนววิเคราะห์ด้านองค์ประกอบของบทความ
กลวิธีการใช้ภาษา และมีการวิเคราะห์ด้านอื่นๆ บ้าง เช่น แนวคิดหรือแนวเนื้อหา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ
จุดมุ่งหมายของการวิจัย

สำหรับการศึกษาเรื่อง "การวิเคราะห์แนวเนื้อหาและประเมินคุณค่าของบทความ
เกี่ยวกับเพศศึกษาในอินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ <http://www.clinicrak.com>" ฉบับนี้ จะศึกษา
วิเคราะห์แนวเนื้อหาและประเมินคุณค่าของบทความเกี่ยวกับเพศศึกษาในอินเทอร์เน็ต เว็บไซต์
<http://www.clinicrak.com> ดังกำหนดไว้ในขอบเขตของการศึกษาวิจัย (หน้า 4-13) แล้ว

